

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. gegužės 2 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Arūno Dirvono (pranešėjas), Ričardo Piličiausko (kolegijos pirmininkas) ir Veslavos Ruskan,

teismo posėdyje apeliacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjų Tomo Lapės, Alvydo Paulausko, Skaistės Paulauskienės, Edvardo Rynkevičiaus ir Birutės Rynkevičienės apeliacinį skundą dėl Vilniaus apygardos administracinio teismo 2017 m. kovo 21 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjų Tomo Lapės, Alvydo Paulausko, Skaistės Paulauskienės, Edvardo Rynkevičiaus ir Birutės Rynkevičienės skundą atsakovui Aplinkos apsaugos agentūrai, tretiesiems suinteresuotiems asmenims uždarajai akcinei bendrovei „Skaldenis“ ir akcinei bendrovei „Eurovia Lietuva“ dėl sprendimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

1. Pareiškėjai Tomas Lapė, Alvydas Paulauskas, Skaistė Paulauskienė, Edvardas Rynkevičius ir Birutė Rynkevičienė (toliau – ir pareiškėjai) padavė teismui skundą, kurį vėliau patikslino, prašydami panaikinti Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – ir Agentūra, atsakovas) 2016 m. gegužės 27 d. galutinę atrankos išvadą Nr. (28.7)-A4-5592 (toliau – ir Išvada, galutinė atrankos išvada).

2. Paaiškinu, kad uždaroji akcinė bendrovė (toliau – ir UAB) „Skaldenis“ ketino Pašilių k., Vilniaus rajone, įrengti ir pradėti eksploatuoti 16,5 ha ploto žvyro karjerą, todėl atliko atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo (toliau – ir PAV). Agentūra Išvadoje nurodė, kad planuojamam Vilniaus rajono Pašilių žvyro telkinio dalies naudojimui poveikio aplinkai vertinimas nėra privalomas.

3. Manė, kad pareiškėjai laikytini suinteresuota visuomene, nes jų gyvenamojoje vietovėje ketinama įrengti žvyro karjerą, su kuriuo susiję sprendimai darys poveikį gyvenamajai aplinkai. Suinteresuota visuomenė apie vykdomą poveikio aplinkai vertinimo atranką nebuvo informuota adekvačiai, laiku ir veiksmingai, todėl neteko galimybės teikti siūlymus. Taip buvo pažeistos 1998 m. birželio 25 d. Orhuse priimtos Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais (toliau – ir Orhuso konvencija) nuostatos. Pareiškėjams realiai nebuvo žinoma apie ketinimą vykdyti atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo ketinant įrengti karjerą Pašilių k., Vilniaus r. (toliau – ir Atranka). Pirminė atrankos išvada buvo paskelbta laikraščiuose „Lietuvos žinios“ bei „Vilniaus krašto savaitraštis“ (laikraštis lenkų kalba), iškabinta Vilniaus rajono skelbimų lentoje. Buvo pasirinktas menkai skaitomas dienraštis, kas sumažino galimybes realiai gauti informaciją apie Atranką.

4. Atranka vykdyta bei Išvada priimta neatsižvelgiant į tai, kad toje pačioje teritorijoje jau yra planuojama vykdyti analogiška veikla, abiejų veiklų suminis poveikis aplinkai nevertintas. Poveikio aplinkai vertinimas privalomas, jei ketinama vykdyti naudingųjų iškasenų kasybą 25 ha ir didesniame plote. Išvadoje pateikiamame planuojamos veiklos aprašyme nutylima, jog tame pačiame Pašilių kaime ketinamas įrengti kitas karjeras, kuriame iškasenų gavybą vykdytų akcinė bendrovė (toliau – ir AB) „Eurovia Lietuva“. Abiejų subjektų vykdoma veikla analogiška, todėl poveikis aplinkai turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į šių subjektų bendrai, o ne izoliuotai daromą poveikį, t. y. vertinant iš viso 46,5 ha plote vykdomą veiklą. Agentūra nepagrįstai nereikalavo abiejų karjerą naudosiančių subjektų atlikti suminį poveikio aplinkai vertinimą.

5. Teritorija, kurioje ketinama vykdyti žvyro gavybą, yra unikali – raiškaus gamtovaizdžio kompleksas, kurio dalis pretenduoja į gamtos paveldo objekto statusą. Tokias išvadas savo studijoje padarė Vilniaus universiteto gamtos mokslų fakulteto profesorius Paulius Kavaliauskas. Todėl tik poveikio aplinkai vertinimas gali atsakyti, ar tokia veikla čia galima ir ar tai neturės neleistino neigiamo poveikio aplinkai.

6. Patikslintame skunde pareiškėjai papildomai paaiškino, jog tiek UAB „Skaldenis“, tiek AB „Eurovia Lietuva“ planuojamų karjerų įrengimas ir eksploatacija prieštarauja Vilniaus rajono bendrojo plano sprendiniams, kuriuose nurodyta, jog Vilniaus rajono savivaldybės bendrasis planas nepritaria žvyro gavybai Pašilių telkinyje. Taigi manė, jog Išvada naikintina, kadangi sukuriama prielaidos veiklai, kuri pagal Vilniaus rajono savivaldybės bendrąjį planą Pašilių kaime yra negalima.

7. Teismo posėdžio metu pareiškėjai bei jų atstovas paaiškino, kad visuomenė nebuvo adekvačiai ir tinkamai informuota, kad nebuvo atsižvelgta į atstumą tarp planuojamo karjero ir greta esančios sodybos, kad privalėjo būti vertinamas poveikis aplinkai visais aspektais, o ne tik oro taršos bei triukšmo.

8. Atsakovas Aplinkos apsaugos agentūra atsiliepime į pareiškėjų skundą nurodė, kad su skundu nesutinka ir prašė skundą atmesti.

9. Paaiškino, kad, remiantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (toliau – ir PŪVPAV įstatymas), Agentūrai buvo pateikta informacija atrankai – duomenys dėl žemės sklypų, gyventojų, kuriems gali daryti poveikį planuojama ūkinė veikla, ir faktiniai duomenys, patvirtinantys, kad planuojama ūkinė veikla nedarys reikšmingo poveikio gretimybėse esantiems žemės sklypams. Nuo dalies žemės sklypų planuojamos ūkinės veiklos vietą atriboja miško plotas, nuo dalies – Molėtų plentas, daliai greta esančių žemės sklypų neatlikti geodeziniai matavimai; vyraujanti žemės sklypų naudojimo paskirtis – miško ar žemės ūkio.

10. Poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai nustatyta tvarka atsako už teisingos informacijos, reikalingos atrankai atlikti, pateikimą. Agentūra, priimdama galutinę atrankos išvadą, išnagrinėjo nurodytus duomenis, įvertino gautas poveikio aplinkai vertinimo subjektų teigiamas išvadas ir priėmė faktiniais duomenimis pagrįstą, teisėtą sprendimą, kad neprivaloma atlikti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, nenustačius reikšmingo poveikio gretimybėse esantiems žemės sklypams, gyventojams.

11. Pareiškėjai su skundu nepateikė faktinių duomenų dėl jiems nuosavybės teise priklausančių žemės sklypų, dalies pareiškėjų nurodyti adresai yra ne planuojamos ūkinės veiklos vietoje, todėl nėra objektyvių pagrindų pripažinti atliktos Atrankos procedūros trūkumus, nustatyti galimai netikslius ir (ar) neįvertintus faktinius duomenis dėl gretimybių apibrėžties, patvirtinti gretimybėse esančių, bet informacijoje atrankai galimai nenurodytų ar neteisingai nurodytų ir priimant galutinę atrankos išvadą nevertintų ir (ar) netinkamai įvertintų gyvenamųjų objektų.

12. Suinteresuota visuomene laikoma visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas poveikio aplinkai vertinimo srityje arba kuri yra suinteresuota poveikio aplinkai vertinimo procesu. Nepakankamas vien deklaratyvus suinteresuotumas. Reikalaujamas visuomenės informavimo būdus ir priemones numato Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 patvirtintas Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas (toliau – ir Informavimo tvarkos aprašas). Atliekant atranką, visuomenės dalyvavimas poveikio aplinkai vertinimo procese buvo užtikrintas laikantis PŪVPAV įstatymo ir Informavimo tvarkos aprašo reikalavimų.

13. Pirmą atrankos išvadą dėl planuojamos ūkinės veiklos buvo priimta Agentūros 2016 m. kovo 10 d. raštu Nr. (28.7)-A4-2422 (toliau – ir Pirminė išvada), apie kurią informacija buvo pateikta rajono ir respublikinėje spaudoje, seniūnijos ir savivaldybės skelbimų lentose. Informacija dėl priimtos atrankos išvados skelbta ir Agentūros tinklapyje. Iki 2016 m. balandžio 26 d. vykusio atrankos išvados persvarstymo buvo užtikrintas PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 9 dalyje nurodytas 20 darbo dienų terminas visuomenei pateikti pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą. Informavimo tvarkos aprašas nenumato asmeninio suinteresuotos visuomenės informavimo apie priimtas atrankos išvadas, taikytinos viešo pobūdžio priemonės, kurios gali prieinamai supažindinti pakankamą suinteresuotumą turinčią visuomenės dalį. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, vietos savivalda bendradarbiauja su vietos bendruomene, tarpusavyje derina veiksmus. Todėl skelbimo teikimas atitinkamos savivaldybės administracijai prašant jį teisės aktų nustatyta tvarka paskelbti savivaldybės skelbimų lentoje, laikytinas tinkama suinteresuotumą turinčios visuomenės teisės dalyvauti priimant sprendimus dėl poveikio aplinkai vertinimo užtikrinančia priemone. Vilniaus rajono savivaldybės administracija siūlymų dėl atrankos išvados persvarstymo nepateikė.

14. Agentūra kvietė poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyvius dalyvauti priimant galutinę atrankos išvadą. Į persvarstymą kviečiami pasiūlymus pateikę suinteresuotos visuomenės atstovai. Informacija buvo paskelbta ir apie galutinę atrankos išvadą. Visuose Agentūrai teiktuose duomenyse dėl skelbimų spaudoje skelbimai pateikti valstybine lietuvių kalba.

15. Kadangi visuomenės informavimas apie priimtą atrankos ir galutinę atrankos išvadą atitiko Informavimo tvarkos aprašo reikalavimus, atrankos procese dalyvavo Vilniaus rajono savivaldybės administracija, pagal Vietos savivaldos įstatymo principus atsakinga savivaldybės bendruomenei, nėra pagrindų pripažinti, kad visuomenei buvo užkirstas kelias dalyvauti atrankos išvadų priėmimo procese.

16. Agentūros sprendimas dėl AB „Eurovia Lietuva“ planuojamos ūkinės veiklos leistinumą priimtas 2015 m. kovo 24 d. raštu Nr. (15.9)-A4-3099. Privalomas poveikio aplinkai vertinimas galioja 5 metus. Ši aplinkybė buvo žinoma Agentūrai. Planuojamą ūkinę veiklą (16,5 ha) laikant ūkinės veiklos, kurios atžvilgiu priimtas Agentūros 2015 m. kovo 24 d. sprendimas Nr. (15.9)-A4-3099, dalimi, pakeitimu, dėl planuojamos ūkinės veiklos apimties, jos atžvilgiu taikytina atrankos procedūra. Pabrėžtina, kad PŪVPAV įstatymo 2 priedo taikymas nesuponuoja, kad atlikus atrankos procedūrą PŪVPAV įstatymo 1 priede esančių veiklų išplėtimams, pakeitimams, privalo būti priimtas sprendimas reikalauti išplėtimo, pakeitimo atžvilgiu privalomo poveikio aplinkai vertinimo. PŪVPAV įstatymo 1 priedo 10 punktas, 2 priedo 14 punktas atspindi tinkamą, įstatymų leidėjo nustatytą, galimo ūkinių veiklų suminio poveikio valdymą, siekiant išvengti dirbtinio ūkinių veiklų skaidymo, padedančio apeiti privalomą poveikio aplinkai vertinimo procedūrą.

17. Pažymėtina, kad pagal informacijoje atrankai pateiktus duomenis ir pagal Agentūros turėtus duomenis atliekant AB „Eurovia Lietuva“ ūkinės veiklos privalomą poveikio aplinkai vertinimą, nurodytos ūkinės veiklos vietovėje nesusisiekia ir yra atribotos inžineriniais sprendimais. Tarp žemės sklypų, kuriuose numatoma vykdyti veiklas, yra kiti žemės sklypai, kuriuose naudingų išteklių gavyba neplanuojama. Dėl to vietos ypatumai, remiantis PŪVPAV įstatymu, nesudarė pagrindų reikalauti papildomų vertinimų dėl ūkinių veiklų suminio poveikio.

18. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas (toliau – ir PAV dokumentų rengėjas) pateikė Vilniaus visuomenės sveikatos centrui papildomą informaciją. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamentas pateikė 2016 m. gegužės 17 d. raštą Nr. 2.101815-(16.9.7.10.11), kuriame pateikė išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą atlikti neprivaloma. Agentūra išnagrinėjo gautas poveikio aplinkai vertinimo subjektų išvadas, įvertino, kad po patikslinimo informacijoje atrankai pateikti planuojamos ūkinės veiklos vietoje esančių taršos šaltinių (triukšmo) suminiai galimo poveikio duomenys (informacijos atrankai 2.11 lentelė, 23 lapas), oro taršos modeliavimo duomenys, gauti naudojant Agentūros direktoriaus 2008 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. AV-200 patvirtintų Ūkinės veiklos poveikiui aplinkos orui vertinti teršalų sklaidos skaičiavimo modelių pasirinkimo rekomendacijų (toliau – ir Rekomendacijos) priede nurodytą modelį, kad AB „Eurovia Lietuva“

ūkinės veiklos atžvilgiu atliktas privalomas poveikio aplinkai vertinimas, o planuojama ūkinė veikla atitinka PŪVPAV įstatymo 2 priedo nurodytus kriterijus.

19. PŪVPAV įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punktą reikalauja nustatyti galimą tiesioginį ir netiesioginį poveikį ne tik visuomenės sveikatai ir gamtinei aplinkai, bet ir socialinei ekonominei aplinkai, materialinėms vertybėms, ir nurodytų aplinkos komponentų tarpusavio sąveikai. Taip ribojamos Agentūros teisės reikalauti privalomo poveikio aplinkai vertinimo ar riboti ūkinių veiklų leistinumą teikiant prioritetą tik vienam iš aplinkos komponentų. Nustačius, kad planuojama ūkinė veikla, pagal PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 6 dalyje išdėstytus kriterijus, neturės reikšmingo poveikio nurodytiems aplinkos elementams, negalimas jos ribojimas vien tikimybė, kad tokia ūkinė veikla nesuteiks ekonominės naudos atitinkamai teritorijai, regionui.

20. Prie skundo pareiškėjų pateikta studija laikytina mokslinio – informacinio pobūdžio informacija, o vertinant galutinės atrankos išvados teisėtumą ir pagrįstumą tikrinama jos atitiktis teisės aktų reikalavimams. Informacijoje atrankai teikiami duomenys dėl numatomo eksploatuoti valstybinės miško žemės ploto įvertinami vadovaujantis Gamtinio karkaso nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. DI-96. Gamtinio karkaso teritorijose draudžiamos tik tam tikro pobūdžio ūkinės veiklos, kurių kriterijų planuojama ūkinė veikla neatitinka. Informacijoje atrankai teikiami detalūs duomenys dėl galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio kraštovaizdžiui. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatyme numatyta, kad siektina nukreipti visuomeninius ir privačius interesus aplinkos kokybei gerinti. Tokį siekį ir jam pasirinktas priemonės apibrėžia informacijos atrankai ir išvadoje nurodyti įsipareigojimai dėl ūkinės veiklos vietos sutvarkymo baigus naudingųjų iškasenų gavybą. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui keliami kvalifikacijos reikalavimai, kurie buvo patvirtinti prie informacijos atrankai pateiktais išsilavinimo ir (ar) kvalifikacijos dokumentais.

21. Trečiasis suinteresuotas asmuo AB „Eurovia Lietuva“ pateikė teismui atsiliepimą į pareiškėjų skundą, kuriame prašė pareiškėjų skundo pagrįstumo klausimą spręsti teismo nuožiūra.

22. Paaiškino, kad 2014–2015 metais atliko Pašilių žvyro telkinio dalies (apie 30 ha) naudojimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai pilną vertinimą ir turi Lietuvos geologijos tarnybos išduotą leidimą naudoti šiuos žvyro telkinius. AB „Eurovia Lietuva“ neturi ir neplanuoja turėti jokių sąsajų su UAB „Skaldenis“ naudojant žvyro telkinį. Dėl to pareiškėjų skunde išdėstyti teiginiai suformuluoti nekorektiškai, nebuvo vadovautasi patikimais įrodymais. Teisės aktai įpareigoja tik UAB „Skaldenis“ atlikti gretimai planuojamos ūkinės veiklos įvertinimą. Pareiškėjų nurodyta Vilniaus universiteto mokslininko studija nelaikytina patikima, kadangi neišku, kieno užsakymu ji buvo atlikta, ar buvo recenzuota ir viešinama. Todėl laikytina asmenine mokslininko nuomone.

23. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Skaldenis“ atsiliepime į pareiškėjų skundą nurodė, kad su skundu nesutinka bei prašė teismo nutraukti administracinę bylą.

24. Paaiškino, kad siekia pradėti eksploatuoti 16,5 ha ploto žvyro karjerą, esantį Pašilių k., Riešės sen., Vilniaus raj. Agentūra, įvertinusi pateiktą informaciją dėl poveikio aplinkai privalomojo vertinimo, 2016 m. kovo 10 d. priėmė išvadą, kurioje nurodė, jog planuojamai ūkinei veiklai poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas. Apie minėtą išvadą visuomenė buvo informuota laikraščiuose bei skelbimų lentose. Agentūra 2016 m. gegužės 27 d. priėmė galutinę atrankos išvadą, kurioje taip pat nustatyta, jog planuojamai ūkinei veiklai poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas. Apie išvadą visuomenė taip pat buvo informuota nurodytais būdais.

25. Pareiškėjų teiginiai dėl jų suinteresuotumo kelia abejonių. Iš pareiškėjų pateiktos informacijos bei valstybės įmonės (toliau – ir VĮ) Registrų centro duomenų galima daryti išvadą, kad nei vienas iš pareiškėjų faktiškai negyvena planuojamoje žvyro karjero eksploatavimo vietoje. Pareiškėjai nurodė kitus adresus korespondencijai, dalis pareiškėjų gyvena toliau nei planuojamas įrengti žvyro karjeras, be to, žvyro karjerą ir pareiškėjo T. Lapės sklypą skiria 390 metrų miško žemės. Daliai pareiškėjų priklausantys žemės sklypai nėra apstatyti gyvenamosios paskirties pastatais.

26. Pareiškėjai apie poveikio aplinkai vertinimą buvo informuoti tinkamai, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis. Leidinys „Lietuvos žinios“, kuriame buvo skelbiama informacija, yra vienas populiariausių šalies dienraščių. Skelbimas šiame laikraštyje bei „Vilniaus krašto savaitraštis“ laikytinas adekvačiu ir veiksmingu. Be to, „Vilniaus krašto savaitraštis“ leidžiamas ne tik lenku, bet

ir lietuvių kalba. Visuomenės papildomas informavimas lenkų kalba laikytinas adekvačiu, atsižvelgiant į Vilniaus rajono gyventojų tautinę sudėtį.

27. Vadovaujantis PŪVPAV įstatymo 1 priedu, planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkai privalo būti vertinamas tuo atveju, jeigu žvyro karjero plotas yra 25 ha ir didesnis. Nagrinėjamu atveju, žvyro karjero plotas yra 16,5 ha. Žvyro karjerus skiria 300 m atstumas bei du 12 m pločio pylimai, naudingąsias iškasenas išgauna skirtingi ūkio subjektai, įsiterpusių žemės sklypų savininkai yra kiti asmenys, o teisės aktai nenumato galimybės vertinti kelių ūkio subjektų planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai.

28. UAB „Skaldenis“ ėmėsi visų galimų priemonių, kad žvyro karjero eksploatavimas nedarytų neigiamo poveikio aplinkai ir būtų užtikrinta aplinkos apsauga. Informaciją atrankai dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo parengė 2016 metais, kai perėmė žvyro karjero įrengimą ir eksploatavimą iš UAB „Mabilta“, kuri 2006 metais gavo Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos leidimą naudoti Pašilių žvyro telkinio 7,6 ha dalį. UAB „Skaldenis“, integruvęs UAB „Mabilta“ kasybos sklypą į didesnę teritoriją, t. y. į 16,5 ha, nesiėmė didinti gavybos apimčių, kurioms buvo išduotas leidimas UAB „Mabilta“. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas atliktas taip pat atsižvelgiant į tai, kad už 300 m bus įrengtas AB „Eurovia Lietuva“ karjeras ir tame karjere planuojamas gavybos bei žaliavos pervažimo apimtis ir jos transportavimo kelią. Trečiojo suinteresuoto asmens AB „Eurovia Lietuva“ poveikio aplinkai vertinimo ataskaita buvo parengta atsižvelgiant į tai, kad UAB „Mabilta“ turėjo leidimą ūkinei veiklai Pašilių kaime ir į tai, kad toje vietovėje bus eksploatuojami du žvyro karjerai. AB „Eurovia Lietuva“ minėtą poveikio aplinkai vertinimo ataskaitą pristatė visuomenei ir gavo visų poveikio aplinkai vertinimo subjektų pritarimą planuojamai ūkinei veiklai vykdyti. Kadangi planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkai yra nustatytas atsižvelgiant į tai, kad vienoje apylinkėje bus eksploatuojami du žvyro karjerai, UAB „Skaldenis“ nekyla pareiga atlikti papildomo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, nes faktiškai šis vertinimas jau yra atliktas.

29. Vilniaus rajono Pašilių kaimo apylinkės dar iki prof. P. Kavaliausko studijos buvo priskirtos gamtinio karkaso zonos, kurioje karjerų įrengimas nėra draudžiamas, tačiau draudžiama statyti gyvenamuosius kvartalus. Pareiškėjų nurodytoje Vilniaus universiteto profesoriaus studijoje gamtinio karkaso ribos nesutampa su Vilniaus rajono bendrajame plane nurodytomis ribomis. Šią studiją atliko privatus asmuo prieš 10 metų, todėl nėra pagrindo ja vadovautis.

30. Pareiškėjai buvo tinkamai informuoti apie ginčijamą išvadą, tačiau per įstatymo numatytą 20 dienų terminą nesikreipė į Agentūrą, t. y. nesilaikė išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarkos. Atsižvelgiant į tai, byla turi būti nutraukta.

31. Dėl pareiškėjų argumentų, jog planuojama vykdyti ūkinė veikla prieštarauja Vilniaus rajono bendrojo plano sprendiniams, pažymėjo, jog kiekvienas teritorijų planavimo dokumentas negali prieštarauti aukštesnės juridinės galios teritorijų planavimo dokumentui. Šiuo atveju tiek Vilniaus apskrities bendrojo plano sprendiniuose, tiek visos šalies bendrojo plano sprendiniuose Pašilių žvyro telkinio teritorija yra rezervuota visuomenės poreikiams. Lietuvos Respublikos bendrojo plano ištraukoje „Naudingųjų iškasenų telkiniai ir prognoziniai plotai“ Pašilių telkinys pažymėtas kaip vieta, kurioje galima kasyba atviru būdu. Dėl šios priežasties Vilniaus rajono savivaldybės bendrajame plane nurodyta aplinkybė, jog nėra pritariama žvyro gavybai Pašilių telkinyje, prieštarauja aukštesnės juridinės galios dokumentams.

II.

32. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2017 m. kovo 21 d. sprendimu pareiškėjų skundą atmetė.

33. Teismas pažymėjo, kad byloje ginčas kilo dėl Agentūros 2016 m. gegužės 27 d. galutinės atrankos išvados Nr. (28.7)-A4-5592 teisėtumo ir pagrįstumo.

34. Iš byloje pateiktų rašytinių įrodymų nustatyta, kad Agentūra, įvertinusi UAB „GJ Magma“ pateiktą informaciją, priėmė 2016 m. kovo 10 d. Pirminę išvadą, kurioje nusprendė, jog planuojamai ūkinei veiklai – Vilniaus rajono Pašilių žvyro telkinio naudojimui (toliau – ir Telkinio naudojimas) poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas. Agentūra atsižvelgė į tai, kad

baigus eksploatuoti žvyro telkinį, teritorija bus apsuodinta mišku, kad bus vykdomos priemonės užtikrinti, jog keliamas triukšmas bei oro teršimas nesieks ir neviršys didžiausių ribinių dydžių.

35. Vilniaus visuomenės sveikatos centras 2016 m. kovo 24 d. raštu Nr. 12(12.37)-2-3892 prašė Agentūros persvarstyti Pirminę išvadą. Nurodė, kad vertinant planuojamą ūkinę veiklą, nebuvo atsižvelgta į tame pačiame Pašilių žvyro telkinyje (toliau – ir Telkinys) veikiančio kito ūkio subjekto numatomą vykdyti analogišką veiklą. Todėl oro taršos ir keliamo triukšmo skaičiavimai turi būti atliekami pakartotinai.

36. Agentūra 2016 m. balandžio 20 d. raštu Nr. (28.7)-A4-4137 pakvietė UAB „GJ Magma“, UAB „Skaldenis“, Vilniaus rajono savivaldybės administracijos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Vilniaus apskrities priešgaisrinės gelbėjimo valdybos, Kultūros paveldo departamento Vilniaus skyriaus atstovus dalyvauti persvarstant Pirminę išvadą.

37. Įvertinęs papildomai pateiktą informaciją, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamentas 2016 m. gegužės 17 d. raštu Nr. 2.10185 (16.9.7.10.11) nurodė, kad pritaria Pirminei išvadai, jog planuojamos ūkinės veiklos – Telkinio naudojimo poveikio aplinkai vertinimas nėra privalomas. Pastabų dėl atrankos išvados neturėjo ir Vilniaus rajono savivaldybės administracija (2016 m. gegužės 17 d. raštas Nr. 133(10-3268-(4.15)), Vilniaus apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba (2016 m. balandžio 26 d. raštas Nr. 3-26-721(10.1-26)).

38. Agentūra 2016 m. gegužės 27 d. priėmė skundžiamą Išvadą, kurioje nurodė, jog planuojamai ūkinei veiklai – UAB „Skaldenis“ planuojamam vykdyti Telkinio naudojimui poveikio aplinkai vertinimas nėra privalomas. Agentūra atsižvelgė į pakartotinai atliktus oro taršos ir triukšmo matavimus.

39. Teismas pažymėjo, kad ginčui aktualius santykius reglamentuoja PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 dalys.

40. Dėl trečiojo suinteresuoto asmens UAB „Skaldenis“ atsiliepime į pareiškėjų skundą išdėstyto argumento, jog administracinė byla turi būti nutraukta, teismas vadovavosi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 103 straipsnio 10 punktu, PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 9 dalimi, ir pažymėjo, kad minėtą teisės nuostatą būtina aiškinti kartu su to paties straipsnio 10 ir 13 dalimis. Teismo vertinimu, minėtose teisės normose įtvirtinta ne išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka, bet atrankos išvados svarstymo tvarka, kuria siekiama užtikrinti šios procedūros objektyvumą. Minėta procedūra baigiama priėmus galutinę išvadą, t. y. individualų administracinį aktą. Galutinę išvadą priima pirmąją išvadą priėmusi institucija, atsižvelgdama į pateiktus pasiūlymus, o ne aukštesnis pagal pavaldumą viešojo administravimo subjektas. Todėl teismas nesutiko, kad minėta procedūra gali būti prilyginama išankstiniam ginčo nagrinėjimui ne teisme, o jos nesilaikymas – pagrindu nutraukti administracinę bylą.

41. Dėl pareiškėjų argumentų, kad jie nebuvo tinkamai informuoti apie vykdomą poveikio aplinkai vertinimo atranką ir taip buvo pažeista Atrankos procedūra, teismas pažymėjo, kad nei Orhuso konvencija, nei PŪVPAV įstatymas nenumato konkrečių paskelbimo būdų, o tik įtvirtina reikalavimą šią informaciją paskelbti adekvačiai. Teismas vadovavosi Informavimo tvarkos aprašo 18 punktu (2010 m. liepos 22 d. įsakymo Nr. 640 redakcija) ir pažymėjo, kad iš byloje pateiktų įrodymų matyti, jog informacija apie Pirminę išvadą buvo paskelbta savaitraštyje „Vilniaus krašto savaitraštis“, dienraštyje „Lietuvos žinios“, Vilniaus rajono savivaldybės skelbimų lentoje, Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Riešės seniūnijos skelbimų lentoje. Visi minėti skelbimai paskelbti lietuvių kalba, laikantis Informavimo tvarkos aprašo 1 priede nustatytos skelbimo apie atrankos išvadą formos, nurodant būtinus duomenis: paaiškinta galimybė teikti pasiūlymus dėl Atrankos išvados persvarstymo, nurodyta, kad pasiūlymai gali būti teikiami Agentūrai, pateikti išsamūs Agentūros kontaktiniai duomenys (skelbimų 6 punktas). Taip pat paaiškinta, kur galima kreiptis norint susipažinti su Atrankos išvada bei dokumentais (7 punktas). Pažymėtina, kad pareiškėjai neginčijo šių faktinių aplinkybių, tačiau nesutiko, jog toks paskelbimas laikytinas adekvačiu. Iš minėtų byloje pateiktų duomenų matyti, kad informacija apie Pirminę išvadą buvo paskelbta laikantis teisės aktų reikalavimų. Skelbimai buvo publikuojami tiek regioninėje spaudoje, tiek nacionaliniame laikraštyje, skirtame platesniam skaitytojų ratui, tiek seniūnijos, tiek

savivaldybės skelbimų lentose. Tokį paskelbimą teismas laikė adekvačiu, todėl pažymėjo, kad nėra pagrindo konstatuoti nepakankamo pareigų, susijusių su informacijos paskelbimu, vykdymo.

42. Pareiškėjai Orhuso konvencijos 6 straipsnio 2 dalies nuostata, jog suinteresuota visuomenė informuojama pradiniam priimamo aplinkosauginio sprendimo procedūros etape, traktavo kaip įpareigojančią iš anksto pranešti apie ketinamą vykdyti atranką. Teismo vertinimu, minėta nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į tos pačios Orhuso konvencijos straipsnio 4 dalį, kurioje nustatyta, jog kiekviena Šalis užtikrina visuomenės dalyvavimą jau pradiniam etape, kai yra visos galimybės svarstyti įvairius variantus ir kai galima užtikrinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą. Taigi reikalavimas užtikrinti visuomenės dalyvavimą pradiniam etape yra siejamas su galimybės svarstyti įvairius variantus, t. y. galimybės išreikšti savo poziciją, kuomet nėra priimtų konkrečių sprendimų, sudarymu. Vadovaudamasis Informavimo tvarkos aprašo 8 punktu, teismas pažymėjo, kad toks reguliavimas derinasi su minėtomis Orhuso konvencijos nuostatomis, kadangi, vadovaujantis PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 9 dalimi, informavus apie pirminę atrankos išvadą, sudaroma galimybė teikti pasiūlymus, t. y. svarstyti įvairius variantus. Tokiu atveju suinteresuota visuomenė turi galimybę įvertinti nustatytus preliminarius duomenis ir pateikti jiems įtaką darančius argumentus. Todėl teismas nesutiko, kad visuomenės neinformavimas apie ketinimą atlikti atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo pažeidžia teisės aktų reikalavimus ir suinteresuotos visuomenės teises.

43. Pareiškėjai skunde teismui pažymėjo, kad priimant Išvadą nebuvo atsižvelgta į tame pačiame žvyro telkinyje ketinamą įrengti kito ūkio subjekto AB „Eurovia Lietuva“ karjerą.

44. Teismas vadovavosi PŪVPAV įstatymo 1 priedo 10 punktu, to paties priedo 2.3 punktu ir pažymėjo, kad minėtos teisės normos yra skirtos užtikrinti, jog duomenys apie poveikį aplinkai būtų aktualūs ir objektyvūs, padidinus ūkinės veiklos apimtis. Teismo vertinimu, minėtose teisės nuostatose įtvirtinti imperatyvūs reikalavimai nėra taikomi, kada skirtingi ūkio subjektai įkuria skirtingus, tarpusavyje nesiribojančius kasybos plotus. Tačiau tokiai situacijai poveikio aplinkai vertinimą reglamentuojantys teisės aktai nustato kriterijus, į kuriuos turi būti atsižvelgiama atliekant atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo. Teismas vadovavosi PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 6 dalies 1 punktu, to paties straipsnio 4 dalimi ir darė išvadą, jog teisės aktai nenumato imperatyvaus reikalavimo sumuoti keleto ūkio subjektų kasybos plotus ir atlikti bendrą poveikio aplinkai vertinimą, tačiau įtvirtina atsakingos institucijos pareigą atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo metu atsižvelgti į netoliese vykdomą ūkinę komercinę veiklą ir galimą jų sąveiką.

45. Nagrinėjamu atveju UAB „GJ Magma“ 2016 m. sausio 11 d. raštu Nr. 013 pateikė Agentūrai informaciją dėl poveikio aplinkai privalomojo vertinimo planuojant naudoti Telkinį (toliau – ir Informacija). Minėtoje Informacijoje pateiktos išvados dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai. UAB „GJ Magma“, teikdama vertinimą, atsižvelgė į netoliese planuojamą įrengti AB „Eurovia Lietuva“ žvyro karjerą ir motyvuotai įvertino galimą planuojamos ūkinės veiklos sąveiką su minėto subjekto planuojama vykdyti veikla. Įvertinus šių planuojamų įrengti karjerų įsidėstymą ir veiklos sąlygas, buvo nustatyta, jog triukšmo, oro taršos kiekis neviršys leistinų normų (Informacijos 12, 28 ir 35 lapai), įtaka vietovėje esančių tolimesnėse sodybose artezinių šulinių vandens lygiui nebus daroma (49 lapas). Kaip jau buvo minėta, Išvada buvo priimta, atsižvelgus į Vilniaus visuomenės sveikatos centro prašymą persvarstyti Pirminę išvadą, įvertinant triukšmo ir oro taršos dydžius atsižvelgiant į netoliese vykdomą analogišką veiklą. Įvertinęs papildomai pateiktą Informaciją, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Vilniaus departamentas 2016 m. gegužės 17 d. raštu Nr. 2.10185 (16.9.7.10.11) padarė išvadą, jog planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas nėra privalomas. Ši aplinkybė nurodyta skundžiamoje Išvadoje. Taigi negalima sutikti, kad Agentūra, priimdama skundžiamą Išvadą, neatsižvelgė į AB „Eurovia Lietuva“ planuojamą vykdyti veiklą ir padarė nepagrįstą išvadą, jog poveikio aplinkai vertinimas nėra būtinas.

46. Pareiškėjai argumentavo, jog Agentūra neatsižvelgė į teisės aktų nuostatas, įtvirtinančias minimalią 300 m ilgio sanitarinę apsaugos zoną, taikomą smėlio ir žvyro karjerų eksploatavimui. Teismas pažymėjo, kad reikalavimus sanitarinėms apsaugos zonoms nustato Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 (toliau – ir Taisyklės). Minėto teisės akto priedo,

kuriame nurodyti sanitarinių apsaugos zonų ribų dydžiai, taikomi, kai neatliekamas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas, 2.5 papunktyje buvo nustatyta 300 m ilgio sanitarinė apsaugos zona smėlio ir žvyro karjerų eksploatavimui. Teismas pažymėjo, kad ši nuostata neteko galios nuo 2011 m. balandžio 17 d. (2011 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. V-360). Taigi ginčui aktualiu laikotarpiu reikalavimas nustatyti sanitarinę apsaugos zoną žvyro karjerų eksploatavimui nebuvo įtvirtintas.

47. Skunde teismui pareiškėjai nurodė, jog Agentūra neatsižvelgė į planuojamos ūkinės veiklos teritorijos unikalumą, laikėsi pozicijos, kad tik poveikio aplinkai vertinimas galės objektyviai nustatyti galimybę šioje teritorijoje rengti karjerą. Pareiškėjai vadovavosi Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto profesoriaus P. Kavaliausko 2006 m. spalio 27 d. pateiktu vertinimu dėl Pašilių žvyro telkinio naudojimo.

48. Teismo vertinimu, minėta mokslininko išvada nepatvirtina Agentūros išvadų neteisėtumo. Profesorius P. Kavaliauskas vertino visos Telkinio teritorijos kraštovaizdinę vertę, atskirai pasisakydamas dėl atskirų jų dalių. Pažymėjo, jog pati vertingiausia zona – rytinis kiemas pretenduoja į gamtos paveldo objekto statusą. Vertindamas šiaurinę bei šiaurės rytuose esančią dalį, profesorius pažymėjo, jog ši dalis turi vidutinę vertę, nes jos gamtinis kompleksas turi aiškių antropogeninio degradavimo pėdsakų. Iš byloje pateiktų duomenų matyti, kad planuojamas žvyro karjeras nepatenka į profesoriaus 2006 metais apibūdintą ypač vertingą teritorijos dalį, kurią pabrėžė pareiškėjai. Didžioji dalis planuojamo karjero patenka į jo nurodytos vidutiniškai vertingos teritorijos dalį. Išvados dėl konkretaus ketinamo naudoti ploto vertės įvertintos UAB „GJ Magma“ pateiktoje Informacijoje. Jos 28.6 punkte nurodyta, jog „šiuo metu nagrinėjama teritorija didžiąja dalimi yra apleistas žemės ūkio laukas, užsisėjantis savaiminiais medynais. Šioje vietoje kraštovaizdžio natūrali struktūra jau pakeista, kadangi apie 0.3 ha centrinė vertinamo ploto dalis valstybinėje žemėje jau yra pažeista ankstesniais metais vykdytos nelegalios kasybos. Negana to, buvęs nelegalus karjeras valstybinėje žemėje buvo paverstas ir nelegaliu sąvartynu. Pradėjus įsisavinti karjerą užsakovas įsipareigoja išvežti visas atliekas, kurios daugiau nei dešimtmetį „puošia“ vertingą kraštovaizdį, į regioninį sąvartyną arba į atitinkamų atliekų surinkimo aikšteles (priklausomai nuo atliekų rūšies). Baigus naudingųjų išteklių gavybą, buvusio karjero vietoje pagrįdė bus suformuota vidutiniškai per 7 m gylį įduba apsodinta mišku“. Atsižvelgęs į tai, kad pareiškėjų pateiktoje profesoriaus išvadoje vertinama gerokai platesnė Telkinio teritorija, į tai, kad studija atlikta 2006 metais, ir į tai, kad planuojama ūkinė veikla nebus vykdoma profesoriaus įvertintoje itin vertingoje teritorijos dalyje, teismas darė išvadą, jog, nagrinėjamam atvejui UAB „GJ Magma“ pateikta Informacija yra aktualesnė ir tikslesnė, vertinant konkrečios UAB „Skaldenis“ planuojamos vykdyti veiklos teritorijos vertę. Motyvai dėl planuojamos ūkinės veiklos įtakos kraštovaizdžiui pateikti ir Išvados 9.2 papunktyje. Todėl atmesti pareiškėjų teiginiai dėl teritorijos unikalumo ir dėl to kylančios būtinybės atlikti poveikio aplinkai vertinimą.

49. Patikslintame skunde pareiškėjai papildomai paaiškino, jog tiek UAB „Skaldenis“, tiek AB „Eurovia Lietuva“ planuojamų karjerų įrengimas ir eksploatacija prieštarauja Vilniaus rajono bendrojo plano sprendiniams, kuriuose nurodyta, jog Vilniaus rajono savivaldybės bendrasis planas nepritaria žvyro gavybai Pašilių telkinyje.

50. Teismas vadovavosi Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi, 13 straipsnio 1 dalimi ir pažymėjo, kad nagrinėjamos administracinės bylos dalykas yra Agentūros priimta Išvada dėl poveikio aplinkai vertinimo. Minėta išvada savaimė nesuteikia UAB „Skaldenis“ teisės naudoti Telkinyje esančius žvyro išteklius, o tik sukuria prielaidas spręsti dėl minėto leidimo išdavimo. Konkretų sprendimą dėl leidimo naudoti Telkinyje esančius žvyro išteklius priims įgaliota institucija, vadovaudamasi ne tik Išvada, bet ir teritorijų planavimo dokumentais bei kitais aktualiais duomenimis. Todėl pareiškėjų argumentai dėl Išvados neatitikties Vilniaus rajono bendrojo plano sprendiniams neturi teisinės reikšmės šiam ginčui.

51. Apibendrinęs tai, kas išdėstyta, teismas darė išvadą, kad Agentūra tinkamai vertino faktines aplinkybes, taikė teisės aktų nuostatas ir priėmė pagrįstą sprendimą.

III.

52. Pareiškėjai Tomas Lapė, Alvydas Paulauskas, Skaistė Paulauskienė, Edvardas Rynkevičius ir Birutė Rynkevičienė (toliau – ir apeliantai) pateikė apeliacinį skundą, kuriame prašo panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priimti naują sprendimą – pareiškėjų skundą tenkinti, arba grąžinti bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui. Apeliaciniame skunde pareiškėjai remiasi tokiais pagrindiniais argumentais:

52.1. Pareiškėjams, bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme, buvo užkirstas kelias įrodinėti skunde nurodytus faktus bei reikšmingas aplinkybes. Teismas atsisakė leisti apklausti asmenis, kurių žemės sklypai yra artimiausi planuojamam karjerui, nors tai nebūtų užvilkinę bylos nagrinėjimo. Teismas neleido pareiškėjams įrodyti, kad Išvada buvo priimta remiantis tikrovės neatitinkančia informacija. Mano, jog byla turėtų būti perduota teismui nagrinėti iš naujo, nes nebuvo ištirti visi įrodymai, nebuvo išklaustyti liudytojai, o jų parodymai galėjo ir gali turėti įtakos teismo sprendimo pagrįstumui.

52.2. Suinteresuota visuomenė apie vykdomą poveikio aplinkai vertinimo atranką nebuvo informuota adekvačiai, laiku ir veiksmingai, todėl neteko galimybės teikti siūlymus. Vadovaujasi Orhuso konvencijos 6 straipsnio 2 dalimi ir pažymi, kad pareiškėjams realiai nebuvo žinoma apie vykdomą atranką dėl poveikio aplinkai vertinimo ketinant rengti karjerą. Išvadoje nenurodoma, kur ir kada buvo skelbiama apie ketinamą atlikti atranką. Pirminė atrankos išvada paskelbta leidiniuose, kurie yra menkai skaitomi, kas sumažino galimybes gauti informaciją apie atranką. Pareiškėjams apskritai nėra žinoma, kur yra Vilniaus rajono skelbimų lenta. Taigi pareiškėjai nebuvo realiai informuoti apie Atranką, pirminės išvadas, negalėjo teikti pasiūlymų, pasinaudoti kitomis teisės aktų suinteresuotai visuomenei nustatytomis teisėmis. Pareiškėjai nuo pat pradžių būtų teigę, jog turi būti vertinamas visas planuojamos vykdyti veiklos plotas, įskaitant ir AB „Eurovia Lietuva“ ketinamą eksploatuoti plotą.

52.3. Atranka vykdyta ir Išvada priimta neatsižvelgiant į tai, kad toje pačioje teritorijoje jau yra planuojama vykdyti analogiška veikla, abiejų veiklų suminis poveikis aplinkai nevertintas. Mano, jog turėjo būti atliekamas kompleksinis poveikio aplinkai vertinimas, kadangi abu karjerai nuo vienas kito nutolę tik kelis šimtus metrų, vadinasi kiekvieno jų poveikis aplinkai nėra izoliuotas. Plotas, kuriame planuojama vykdyti veiklą, yra 46,5 ha, todėl, pagal PŪVPAV įstatymo 1 priedo 2.4 punktą, privalomas poveikio aplinkai vertinimas, kuriame būtų kompleksškai įvertinamas veiklos poveikis aplinkai. Atsakovas apie tai žinojo. Pirmosios instancijos teismas šių pareiškėjų nurodytų argumentų neįvertino ir motyvuotai dėl jų nepasisakė.

52.4. Teritorija, kurioje ketinama vykdyti žvyro gavybą, yra unikali, todėl tik poveikio aplinkai vertinimas gali atsakyti, ar tokia veikla čia galima ir ar tai neturės neleistino neigiamo poveikio aplinkai. Remiasi Vilniaus universiteto gamtos mokslų prof. P. Kavaliausko 2006 m. studija „Pašilių žvyro telkinio teritorijos kraštovaizdžio vertės analizė“ ir mano, jog ji turėjo būti įvertinta kaip objektyvus nepriklausomas įrodymas.

52.5. Teismas nepagrįstai nevertino to, kad pagal Vilniaus rajono savivaldybės bendrąjį planą nepritariama žvyro gavybai Pašilių telkinyje. Mano, jog tiek Išvada, tiek Sprendimas naikintini, nes jais sukuriamos prielaidos veiklai, kuri pagal Vilniaus rajono savivaldybės bendrąjį planą Pašilių kaime negalima.

53. Atsakovas Aplinkos apsaugos agentūra pateikė atsiliepimą į apeliacinį skundą, kuriame prašo pareiškėjų apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Atsiliepime remiasi tokiais pagrindiniais argumentais:

53.1. Pareiškėjų teisė teikti įrodymus buvo tinkamai realizuota, byloje panaudota viena iš ABTĮ 56 straipsnio 2 dalyje nurodytų faktinių duomenų nustatymo priemonių – rašytiniai paaiškinimai. Pareiškėjai liudytojų parodymais siekė įrodyti tuos pačius faktinius duomenis, kaip ir rašytiniais paaiškinimais. Pažymi, kad gretimybėse esančių asmenų sutikimai nėra lemianti aplinkybė nevykdyti privalomo poveikio aplinkai vertinimo. Atsiliepime buvo pateikti detalūs duomenys, kad vykdant atranką buvo užtikrintas visuomenės dalyvavimas poveikio aplinkai vertinimo procese, kad visuomenė buvo tinkamai informuota apie Pirminę išvadą ir Išvadą, kad gretimybių apibūdinimas ir gamtos kompleksų išdėstymas teritorijoje buvo patikrintas ir reikiami motyvai pateikti Išvadoje, todėl teismas laikėsi reikalavimų užtikrinti išsamų įrodymų surinkimą byloje.

53.2. Dėl galimai netinkamo suinteresuotos visuomenės informavimo pažymi, kad byloje buvo įrodyta, jog buvo laikytasi PŪVPAV įstatymo 7 straipsnio 9 dalies, Informavimo tvarkos aprašo reikalavimų. Mano, jog teismas neturėjo pagrindo abejoti Informavimo tvarkos aprašo atitikimu aukštesnės galios teisės aktui – Orhuso konvencijos nuostatomis dėl adekvataus informavimo.

53.3. Dėl teritorijoje planuojamos vykdyti kitos ūkinės veiklos pažymi, kad teismas išskyrė pagrįstus argumentus sprendime, nurodė reikšmingą faktinę aplinkybę, kad kasybos plotai tarpusavyje nesiriboja, pripažino, jog teisės aktuose nustatyta pareiga vertinti planuojamos ūkinės veiklos vietos ypatumus, vietovės infrastruktūrą ir kad Agentūra tinkamai atliko šių kriterijų vertinimą. Teismas teisingai nurodė, jog PŪVPAV įstatymo I priedo 2.4 punktą netaikytinas, nes šiuo atveju skirtingi ūkio subjektai įkūrė skirtingus, tarpusavyje nesiribojančius kasybos plotus.

53.4. Dėl teritorijos unikalumo ir pareigos vadovautis poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo teikiama duomenimis pažymi, kad poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui keliami išsilavinimo ir kvalifikacijos reikalavimai, kurių atitikimą patvirtinantys dokumentai pateikiami kartu su rengiamais poveikio aplinkai vertinimo dokumentais ir kurie lemia šių dokumentų patikimumą. Be Vilniaus universiteto gamtos mokslų prof. P. Kavaliausko studijos aktualumo ir apeliacinio skundo argumentų dėl neapklaustų liudytojų asmens, pareiškėjai neišreiškė kitų abejonių informacijos Atrankai duomenų teisingumo.

53.5. Dėl Vilniaus rajono bendrojo plano duomenų pažymi, kad, remiantis Vilniaus rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio specialiuoju planu, patvirtintu Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. T3-571, kuris detalizuoja minėtą bendrąjį planą, atrankos metu nagrinėta teritorija patenka į urbanistinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zoną U3 – naudingųjų iškasenų, kuriai nustatytas reglamentas: naudingųjų iškasenų eksploatavimui skirtos teritorijos.

54. Trečiasis suinteresuotas asmuo UAB „Skaldenis“ pateikė atsiliepimą į apeliacinį skundą, kuriame prašo pareiškėjų apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Tai pat prašo priteisti 1 815 Eur patirtų bylinėjimosi išlaidų.

54.1. Atsiliepime pažymi, kad pareiškėjų nurodyti liudytojų parodymai neturėtų jokios reikšmės nagrinėjamai bylai, nes teisės aktuose nėra nustatyta pareiga užsakovui apie priimtą atrankos išvadą tiesiogiai informuoti gretimų sklypų savininkus ir gauti jų sutikimą. Akcentuoja, kad visuomenė apie Atrankos procedūrą informuota tinkamai, paskelbiant apie tai nurodytuose dienraščiuose ir skelbimų lentoje. Dienraštis „Lietuvos žinios“ yra vienas populiariausių šalies laikraščių, todėl skelbimas šiame dienraštyje laikytinas adekvaciau ir veiksmingu. Apeliantai nepagrįstai nurodo, jog laikraštis „Vilniaus krašto savaitraštis“ leidžiamas tik lenkų kalba, nes jis leidžiamas dviem kalbomis – lenkų ir lietuvių. Pažymi, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkai yra nustatytas atsižvelgiant į tai, jog vienoje apylinkėje bus eksploatuojami du žvyro karjerai, todėl trečiajam asmeniui UAB „Skaldenis“ nekyla pareiga atlikti papildomo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo, nes faktiškai šis vertinimas jau yra atliktas, o trečiojo asmens UAB „Skaldenis“ planuojamas eksploatuoti plotas neviršija įstatymo nustatyto 25 ha ploto, kai planuojamos ūkinės veiklos poveikis aplinkai yra vertinimas privalomai. Teisės aktai nenumato imperatyvaus reikalavimo sumuoti kelių ūkio subjektų kasybos plotus ir atlikti bendrą poveikio aplinkai vertinimą.

54.2. Trečiasis suinteresuotas asmuo nesutinka su apeliančių argumentais dėl tariamo teritorijos unikalumo ir pažymi, kad nagrinėjama situacija buvo išsamiai išanalizuota Informacijoje. Be to, iš byloje pateiktų duomenų matyti, jog planuojamas žvyro karjeras nepatenka į ypač vertingą teritorijos dalį pagal pareiškėjų pateiktą Vilniaus universiteto gamtos mokslų prof. P. Kavaliausko studiją. Minėtoje studijoje pateiktos gamtinio karkaso ribos nesutampa su Vilniaus rajono savivaldybės bendrajame plane pažymėtomis ribomis. Pažymi, kad Vilniaus rajono savivaldybės bendrajame plane nurodyta aplinkybė, jog nėra pritariama žvyro gavybai Pašilių telkinyje, prieštarauja aukštesnės juridinės galios dokumentams – Vilniaus apskrities bendrojo plano ir visos šalies bendrojo plano sprendiniams. Be to, planuojamų įrengti žvyro karjerų atitikimas bendrojo plano sprendiniams nėra vertinamas poveikio aplinkai vertinimo procedūroje, todėl nėra svarbus ir nagrinėjamai bylai.

54.3. Trečiajam suinteresuotam asmeniui UAB „Skaldenis“ kyla pagrįstų abejonių dėl apeliančių suinteresuotumo planuojamo žvyro karjero eksploatavimu, nes iš apeliančių pateiktos informacijos bei VĮ Registrų centro duomenų galima daryti išvadą, kad nei vienas iš apeliančių faktiškai negyvena planuojamoje žvyro karjero eksploatavimo vietoje, t. y. Pašilių k., Riešės sen., Vilniaus raj.

55. Trečiasis suinteresuotas asmuo AB „Eurovia Lietuva“ pateikė atsiliepimą į apeliacinį skundą, kuriame prašo pareiškėjų apeliacinį skundą atmesti, o pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą. Taip pat prašo priteisti 665.50 Eur patirtų bylinėjimosi išlaidų.

55.1. Atsiliepime pažymi, kad nei Orhuso konvencija, nei PŪVPAV įstatymas neįtvirtina konkrečių informacijos paskelbimo būdų, o tik įtvirtina reikalavimą informaciją paskelbti adekvačiai. Pareiškėjai ignoravo skelbimų lentose ir laikraščiuose teikiamą informaciją, pasiūlymų dėl planuojamos ūkinės veiklos aplinkai vertinimo neteikė, o iš įstatymų nuostatų ir teismų praktikos akivaizdu, kad teisės aktuose nėra numatytos imperatyvios normos, kurios įpareigotų visus suinteresuotus visuomenės atstovus informuoti individualiai (pvz., registruotu paštu). Jei ir būtų bandoma suinteresuotą visuomenę informuoti individualiai, to nebūtų pavykę, nes fiziškai žmonės aplink karjerą negyvena, sklypuose net nėra gyvenamosios paskirties pastatų.

55.2. Dėl AB „Eurovia Lietuva“ ir UAB „Skaldenis“ planuojamų vykdyti veiklų suminio poveikio aplinkai vertinimo pažymi, kad pareiškėjai dviejų atskirų ir niekuo nesusijusių juridinių asmenų veiklą siekia sujungti, nors jokiais teisės aktais nėra numatyta, kad ūkio subjektas, turintis galiojantį ūkinės veiklos leidimą, yra įpareigotas vertinti nesamos ar kitų ūkio subjektų tik planuojamos ūkinės veiklos pasekmes gretimose teritorijose. Kaip teisingai konstatavo pirmosios instancijos teismas, AB „Eurovia Lietuva“ ir UAB „Skaldenis“ planuojamus žvyro karjerus skiria 300 m atstumas bei 15 m pločio pylimai, naudingąsias iškasenas išgauna skirtingi ūkio subjektai, įsiterpusių žemės sklypų savininkai yra skirtingi asmenys, žvyro išgavimui naudosis skirtingais keliais.

55.3. Mano, jog Vilniaus universiteto gamtos mokslų prof. P. Kavaliausko 2006 m. studija „Pašilių žvyro telkinio teritorijos kraštovaizdžio vertės analizė“ laikytina tik privačia, prieš 10 metų išsakyta nuomone. Nesutinka su apeliančių išsakyta pozicija dėl Vilniaus rajono savivaldybės bendrajam planui, nes tiek Vilniaus apskrities bendrojo plano sprendiniuose, tiek visos šalies bendrojo plano sprendiniuose Pašilių žvyro telkinio teritorija yra rezervuota visuomenės poreikiams.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

56. Ši administracinė byla apeliacine tvarka nagrinėjama vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) (2016 m. birželio 2 d. įstatymo Nr. XII-2399 redakcija) normomis, įsigaliojusiomis nuo 2016 m. liepos 1 d., nes byla apeliacine tvarka pradėta nagrinėti įsigaliojus Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 pakeitimo įstatymui (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 pakeitimo įstatymo 7 str. 1 d., 8 str. 2 d.).

57. Ginčas byloje kilo dėl Aplinkos apsaugos agentūros 2016 m. gegužės 27 d. galutinės atrankos išvados Nr. (28.7)-A4-5592 dėl Vilniaus rajono Pašilių žvyro karjero telkinio dalies naudojimo poveikio aplinkai vertinimo teisėtumo ir pagrįstumo.

58. Pirmosios instancijos teismas 2017 m. kovo 21 d. sprendimu, konstatavęs, kad ginčijama išvada priimta objektyviai ir teisingai įvertinus faktines aplinkybes, tinkamai interpretavus ir taikius teisės aktų nuostatas, reguliuojančius ginčo teisinius santykius, pareiškėjų skundą atmetė kaip nepagrįstą.

59. Teisėjų kolegija, apeliacinio skundo ribose patikrinusi skundžiamo pirmosios instancijos teismo sprendimo pagrįstumą ir teisėtumą (ABTĮ 140 str. 1 ir 2 d.), nesutinka su jo išvadomis, dėl kurių atmesti pareiškėjų argumentai dėl netinkamo informavimo apie poveikio

aplinkai vertinimo atranką: pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad informacija apie Pirminę atrankos išvadą buvo paskelbta savaitraštyje „Vilniaus krašto savaitraštis“, dienraštyje „Lietuvos žinios“, Vilniaus rajono savivaldybės skelbimų lentoje ir Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Riešės seniūnijos skelbimų lentoje, laikantis Informavimo tvarkos aprašo 1 priede nustatytos skelbimo apie atrankos išvadą formos ir turinio reikalavimų, tokį paskelbimą laikė adekvačiu, dėl ko nemanė esant pagrindui konstatuoti nepakankamo pareigų, susijusių su informacijos paskelbimu, vykdymo.

60. Pagal Orhuso konvencijos 6 straipsnio 2 dalies nuostatas, pradiniam priimamo aplinkosauginio sprendimo procedūros etape suinteresuota visuomenė apie tai turi būti informuojama adekvačiai, laiku ir veiksmingai arba viešai paskelbiant, arba individualia tvarka. Ar priemonės, numatytos Informavimo tvarkos apraše, informuoti apie planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesą viešo paskelbimo būdu, parinktos tinkamai, t. y. visuomenė apie minėtą procedūrą informuota adekvačiai, laiku ir veiksmingai, yra fakto klausimas, kurį kiekvienos procedūros atveju privalo patikrinti Agentūra: užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas ir atsakinga institucija turi pranešti visuomenei apie atrankos išvadą, ar privaloma vertinti poveikį aplinkai tos planuojamos ūkinės veiklos, kuri įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kuriai turi būti atliekama atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo, rūšių sąrašą, arba jeigu planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai pareikalauja, o atsakinga institucija nusprendžia, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo būtų atliekama ir tos planuojamos ūkinės veiklos, kuri neįrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą ir šiame punkte nurodytą sąrašą (Informavimo tvarkos aprašo 8.1 p. (ginčiui reikšminga Informavimo tvarkos aprašo redakcija, galiojanti nuo 2015 m. lapkričio 1 d.). Apie Informavimo tvarkos aprašo 8.1 punkte nurodytą atrankos išvadą, ar privaloma atlikti poveikio atrankai vertinimą, užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas, gavęs atrankos išvadą, per 10 darbo dienų turi pranešti visuomenei, paskelbdamas visuomenei informaciją pagal nustatytą formą (Informavimo tvarkos aprašo 1 priedas) Informavimo tvarkos aprašo 18.1 ir 18.2 punktuose nurodytose informavimo priemonėse, o atsakinga institucija priimtą atrankos išvadą ir informaciją atrankai – per 3 darbo dienas paskelbti savo interneto tinklalapyje, kad PAV proceso dalyviai galėtų išsamiai susipažinti su atrankos informacija ir teikti pasiūlymus dėl atsakingos institucijos priimtos atrankos išvados persvarstymo. Atrankos informacija atsakingos institucijos interneto tinklalapyje skelbiama ne trumpiau kaip 20 darbo dienų (Informavimo tvarkos aprašo 9 p.). Užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas 9 punkte nurodytą informaciją turi paskelbti: miesto (-ų) ar rajono (-ų), kuriame planuojama vykdyti ūkinę veiklą, spaudoje ir respublikinėje spaudoje, esant galimybei, – per radiją ir televiziją, užsakovo tinklalapyje; savivaldybės (-ių) ir seniūnijos (-ų), kurių teritorijas apima planuojama ūkinė veikla, su savivaldybės (-ių) ir seniūnijos (-ų) informacine žyma apie gavimo faktą ir data (Informavimo tvarkos aprašo 18.1 ir 18.2 p.). Suinteresuota visuomenė turi teisę per 20 darbo dienų nuo atrankos išvados paskelbimo dienos teikti atsakingai institucijai pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą (Informavimo tvarkos aprašo 10 p.). Atsakinga institucija kartu su planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjektais, užsakovu, PAV dokumentų rengėju ir pasiūlymus pateikusiais suinteresuotos visuomenės atstovais, pasibaigus pasiūlymų teikimo terminui, per 10 darbo dienų išnagrinėja pasiūlymus ir priima galutinę atrankos išvadą (Informavimo tvarkos aprašo 12 p.). Atsakinga institucija priimtą galutinę atrankos išvadą ir atrankos išvados persvarstymo protokolą per 3 darbo dienas turi paskelbti savo interneto tinklalapyje (Informavimo tvarkos aprašo 13 p.). Užsakovas apie galutinę atrankos išvadą turi pranešti visuomenei, paskelbdamas visuomenei informaciją pagal nustatytą formą (Informavimo tvarkos aprašo 2 priedas) 18.1 ir 18.2 punktuose nurodytose informavimo priemonėse (Informavimo tvarkos aprašo 12 p.). Užsakovas raštu informuoja atsakingą instituciją apie 9 ir 12 punktuose nurodytus pranešimus, paskelbtus 18.1 ir 18.2 punktuose nurodytose visuomenės informavimo priemonėse, kartu pridėda laikraščių, kuriuose skelbtas pranešimas, kopijas ir pranešimo, skelbto savivaldybės (seniūnijos) lentoje, kopiją su savivaldybės (seniūnijos) informacine žyma apie paskelbimą (Informavimo tvarkos aprašo 15 p.).

61. Ginčo atveju, teisėjų kolegijos vertinimu, Agentūra, tik formaliai įsitikinusi, kad apie planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesą yra paskelbta Informavimo tvarkos apraše numatytoje visuomenės informavimo priemonėse (vietinėje ir respublikinėje spaudoje bei

skelbimų lentose). nepagrįstai visuomenės informavimo apie planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesą laikė adekvačiu: nors informacija apie atrankos išvadą pagal Informavimo tvarkos aprašo I priede nustatytą formą buvo paskelbta savaitraštyje „Vilniaus krašto savaitraštis“ ir dienraštyje „Lietuvos žinios“, Vilniaus rajono savivaldybės skelbimų lentoje, Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Riešės seniūnijos skelbimų lentoje, pasirinktų priemonių visuma nevertintina kaip tinkama visuomenei adekvačiai informuoti: visų pirma, netgi vertinant, kad UAB „Skaldenis“, viešai skelbiamais duomenimis neturintis tinklalapio, negalėjo paskelbti informacijos tokiu būdu, byloje nėra jokių duomenų, kad informacijos nebuvo galimybės paskelbti per radiją ir televiziją; tuo tarpu informacijos paskelbimas savaitraštyje „Vilniaus krašto savaitraštis“, dienraštyje „Lietuvos žinios“, Vilniaus rajono savivaldybės skelbimų lentoje ir Vilniaus rajono savivaldybės administracijos Riešės seniūnijos skelbimų lentoje, teisėjų kolegijos vertinimu, itin menkai užtikrino tokios informacijos sklaidą ir ginčo atveju negali būti vertinamas adekvačiu visuomenės informavimu: viešais Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų duomenų bazės duomenimis, savaitraščio „Vilniaus krašto savaitraštis“ tiražas 2016 metų I pusmetį (kaip ir ankstesniais bei vėlesniais laikotarpiais) sudarė 700 egzempliorių, t. y. buvo vienas iš mažiausių vietinių ir regioninių laikraščių tiražų; dienraščio „Lietuvos žinios“ tiražas 2016 metų I pusmetį sudarė 6 544 egzempliorių, t. y. buvo mažiausias iš dienraščių, platinamų teritorijoje, kurioje gyvena daugiau kaip 60 procentų Lietuvos Respublikos gyventojų (pavyzdžiui, dienraščio „Lietuvos rytas“ tiražas buvo 32 046 egz., dienraščio „Vakaro žinios“ tiražas – 29 422 egz.); skelbimų lentos nėra planuojamos ūkinės veiklos vietoje ar greta jos: jos yra (turėtų būti) prie Vilniaus rajono savivaldybės administracijos buveinės (Rinktinės g. 50, Vilniuje) ir Riešės seniūnijos buveinės (Sporto g. 3, Riešės k.), t. y. apie 7 ir daugiau kilometrų atstumu nuo Pašilių žvyro telkinio ar jį supančių gyvenviečių. Pažymėtina, kad nors užsakovas ar PAV dokumentų rengėjas informaciją apie atrankos išvadą, ar privaloma vertinti planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai, savo iniciatyva gali papildomai skelbti ir kitose visuomenės susitelkimo vietose (pvz., visuomeninių organizacijų, parduotuvių, namų bendrijų skelbimų lentose) bei informuoti kitais būdais (pvz., vykdyti apklausas, pritraukti žiniasklaidą, pranešimus išnešiojant į namus, išsiunčiant paštu, elektroniniu paštu ir kt.) (Informavimo tvarkos aprašo 19 p.), kas, pasirinkus viešo paskelbimo priemones, užtikrinančias menką informavimo sklaidą, būtų reikšminga adekvačiam visuomenės informavimui užtikrinti, tokios papildomos priemonės ginčo atveju iš esmės nebuvo taikomos: UAB „GJ Magma“ (PAV dokumentų rengėjas) Agentūrai pateiktoje informacijoje dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo nurodyta, kad apie planuojamą ūkinę veiklą buvo informuotas neįvardytas artimiausios sodybos savininkas, kas, pažymėtina, nėra patvirtinta jokiais kitomis priemonėmis bei ką neigia pareiškėjai.

62. Suinteresuota visuomenė, t. y. visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas poveikio aplinkai vertinimo srityje arba kuri yra suinteresuota poveikio aplinkai vertinimo procesu (PŪVPAV įstatymo (2005 m. birželio 21 d. įstatymo Nr. X-258 redakcija, galiojusi iki 2017 m. lapkričio 1 d.) 2 str. 10 d.), turi teisę kreiptis į teismą ginčydamą sprendimų, veikslių ar neveikimo atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir poveikio aplinkai vertinimo srityse materialinį ar procesinį teisėtumą (PŪVPAV įstatymo 15 str. 3 d.). Pareiškėjai, kuriems nuosavybės teise priklauso žemės sklypai, esantys šalia Pašilių žvyro telkinio dalies, kurioje vykdyti veiklą planuoja UAB „Skaldenis“, laikytini suinteresuota visuomene PŪVPAV įstatymo ir Orhuso konvencijos prasme, turintys teisę dalyvauti atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūroje, o taip pat – teikti Agentūrai pasiūlymus persvarstyti atrankos išvadą, kada, t. y. atrankos išvados persvarstymo metu, ir turi būti išnagrinėti pareiškėjų argumentai, susiję su UAB „Skaldenis“ planuojamos veiklos vykdymu Pašilių žvyro telkinyje. Kadangi tokia suinteresuotos visuomenės teisė buvo nepagrįstai apribota dėl padarytų pažeidimų, susijusių su informacijos apie atrankos išvadą viešinimu, toks pažeidimas laikytinas pagrindu naikinti ginčijamą galutinę atrankos išvadą (ABTĮ 91 str. 1 d. 3 p.).

63. Dėl pareiškėjų apeliacinio skundo argumentų, kad, atsižvelgiant į tai, jog tame pačiame Pašilių žvyro telkinyje numatoma vykdyti analogišką veiklą, Agentūra nepagrįstai nepareikalavo abiejų karjerų operatorių atlikti bendrą (suminį) poveikio aplinkai vertinimą, papildomai pažymėtina, kad teisės aktai nenumato pareigos atskiriems planuojamos ūkinės veiklos organizatoriams

(užsakovams), planuojantiems ūkinę veiklą, kuriai turi būti atliktos šiame įstatyme nustatytos poveikio aplinkai vertinimo procedūros, toje pačioje vietovėje, atlikti bendrą poveikio aplinkai vertinimą, juo labiau – asmeniui, dėl kurio planuojamos ūkinės veiklos PŪVPAV įstatymo nustatytos poveikio aplinkai vertinimo procedūros yra įvykdytos, atlikti jas pakartotinai dėl to, kad kitas asmuo planuoja ūkinę veiklą ar net analogišką ūkinę veiklą toje pačioje vietovėje. Įstatymų leidėjas atvejus, kada laikoma, jog planuojama ūkinė veikla gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai (jos elementams), yra išvardinęs PŪVPAV įstatymo 1 priede, o veiklas, kurių galimo poveikio aplinkai reikšmingumas nėra preziumuojamas, tačiau dėl kurių privalo būti atliekama atranka, siekiant nustatyti, ar konkreti planuojama ūkinė veikla potencialai gali daryti reikšmingą poveikį aplinkai – PŪVPAV įstatymo 2 priede (PŪVPAV įstatymo 7 str. 2 d.). Pažymėtina, kad vertinant paskesnės, ginčo atveju – UAB „Skaldenis“, planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai konkrečioje vietovėje, yra įvertinama informacija, apibūdinanti planuojamą ūkinę veiklą – mastas, tarša ir trukdžiai ir kt., o taip pat – galima sąveika su kita planuojama ūkine veikla (PŪVPAV įstatymo 7 str. 4–6 d., Planuojamos ūkinės veiklos atrankos metodinių nurodymų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. DI-6650 (toliau – ir Metodiniai nurodymai), 7 p. (2014 m. gruodžio 16 d. įsakymo Nr. DI-1026 redakcija), Metodinių nurodymų 1 priedo 16 p.).

64. Kadangi skundžiamas pirmosios instancijos teismo sprendimas yra naikinamas ir priimamas naujas sprendimas, kuriuo ginčijama galutinė atrankos išvada yra naikinama, dėl ko bent jau poveikio aplinkai vertinimo atrankos procedūros dėl UAB „Skaldenis“ planuojamos vykdyti veiklos Pašilių žvyro telkinyje dalis, susijusi su atrankos išvados viešinimu ir galutinės atrankos išvados priėmimu, turės būti pakartota, kiti šalių argumentai, susiję su ginčijamos galutinės atrankos išvados teisėtumu / neteisėtumu, nėra reikšmingi šiam ginčui, todėl dėl jų nepasisakoma.

65. Papildomai tik pažymėtina, kad ginčui aktualios redakcijos PŪVPAV įstatymo nuostatos nereikalauja vykdyti planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso tokiu atveju, kai remiantis įstatymų nuostatomis konkreti planuojama veikla – nepriklausomai nuo jos konkretaus poveikio aplinkai – apskritai nėra leistina pasirinktoje vietoje (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. vasario 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-194/2010). Taigi, šiuo aspektu teisėjų kolegija nesutinka su pirmosios instancijos teismo argumentacija, kad, išvadai sukuriant tik prielaidas įgaliotai institucijai spręsti dėl konkretaus sprendimo dėl leidimo naudoti Telkinyje esančius žvyro išteklius išdavimo, pareiškėjų argumentai dėl išvados neatitikties Vilniaus rajono bendrojo plano sprendiniams neturi teisinės reikšmės šiam ginčui. Kita vertus, turėtų būti įvertinti ir atsakovo tik atsiliepiame į apeliacinį skundą dėl Vilniaus rajono bendrojo plano duomenų nurodyti argumentai, kad, remiantis Vilniaus rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio specialiuoju planu, patvirtintu Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. T3-571, kuris detalizuoja minėtą bendrąjį planą, atrankos metu nagrinėta teritorija patenka į urbanistinių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo zoną U3 – naudingųjų iškasenų, kuriai nustatytas reglamentas: naudingųjų iškasenų eksploatavimui skirtos teritorijos.

66. Atsižvelgiant į išdėstytą, pareiškėjų apeliacinis skundas tenkinamas, Vilniaus apygardos administracinio teismo 2017 m. kovo 21 d. sprendimas naikinamas ir priimamas naujas sprendimas, kuriuo pareiškėjų skundas yra tenkinamas.

67. Kadangi pareiškėjų apeliacinis skundas yra tenkinamas, trečiųjų suinteresuotų asmenų prašymai dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo nėra tenkinami (ABTĮ 40 str. 1, 3, 5 d.).

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 144 straipsnio 1 dalies 2 punktu, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjų Tomo Lapės, Alvydo Paulausko, Skaistės Paulauskienės, Edvardo Rynkevičiaus ir Birutės Rynkevičienės apeliacinį skundą tenkinti.

Vilniaus apygardos administracinio teismo 2017 m. kovo 21 d. sprendimą panaikinti.

Pareiškėjų Tomo Lapės, Alvydo Paulausko, Skaistės Paulauskienės, Edvardo Rynkevičiaus ir Birutės Rynkevičienės skundą tenkinti.

Panaikinti Aplinkos apsaugos agentūros 2016 m. gegužės 27 d. galutinę atrankos išvadą Nr. (28.7)-A4-5592 dėl Vilniaus rajono Pašilių žvyro karjero telkinio dalies naudojimo poveikio aplinkai vertinimo.

Sprendimas neskundžiamas.

Teisėjai

Arūnas Dirvonas

Ričardas Piličiauskas

Veslava Ruskan